

STOCKHOLM – EEN STAD OP EILANDEN

Stockholm wordt al tijden gezien als het Venetië van het noorden, een symfonie van water en licht.

BESTE PERIODE

Mei-augustus.

TIPS

Gamla Stan is een van de best bewaard gebleven middeleeuwse stadscentra van Europa en een van de grootste trekpleisters in Stockholm. Hier werd de stad in 1252 gesticht. Heel Gamla Stan en het nabijgelegen eiland Riddarholmen zijn voetgangersvriendelijk, er zijn musea en andere bezienswaardigheden, je kunt er goed winkelen en er zijn restaurants, cafés en bars.

TRIVIA

Stockholm is de enige hoofdstad ter wereld met een nationaal park binnen de stadsgrenzen. Het Nationale Stadspark is een boogvormige groene long van ruim 9,5 kilometer lang, die rond en door de stad loopt. Het park grenst aan de bossen die rond de stad liggen, waardoor er zeer veel diersoorten huizen.

De stad op de veertien eilanden tussen het Malä-ren-meer en de Oostzee is een symfonie van water en licht. In de zomer, als de ondergaande zon van het noorden zich spiegelt in de weidse watervlakten van Zwedens hoofdstad, doet de stad bijna mediterraan aan, terwijl Stockholm toch rustig en ontspannen is. Vele mensen bezoeken de talloze straatcafés, pleinen en parken, die uitnodigen tot verpozen, spelen en luisteren naar muziek.

Dat alles is 750 jaar geleden begonnen op het eiland Gamlastan. De idyllische oude stadskern is goed bewaard gebleven, met kleine straatjes en pleinen, omzoomd door kroegjes, restaurants, galerieën en boetieks.

Op deze rotsen tussen zoet en zout water begon de Zweedse vorst Birger Jarl in 1252 Stockholm tot een stad uit te bouwen. De stad groeide buitengewoon snel, want Birger knoopte nauwe betrekkingen aan met Lübeck, omdat hij kooplieden vrijstelling van tol toezegde, evenals het recht om zich hier massaal te vestigen. Ook tegenwoordig nog verhaalt St. Gertrud in het oude centrum, de bezienswaardige Duitse kerk uit de zestiende eeuw, van de nauwe relatie met de Duitse Hanzestad.

EEN SLOT DAT ALTIJD OPENSTAAT

Op de noordelijke hoek van het eiland troont het imposante koninklijke slot onmiddellijk naast het kleine eiland, waarop het Zweedse parlement zich

Kroon voor het koninklijk paleis.

bevindt. Het is het enige koninklijke slot ter wereld dat op elk tijdstip voor de bevolking open is. Tussen 1679 en 1704 bouwde men het op de fundamenten van zijn voorganger, een afgebrand slot, en het werd in 1754 uitgebreid.

Toen men in 1859 de stadsreorganisering en in 1861 de waterzuivering invoerde, werden gelijktijdig ook de stadskernen grondig verbouwd. Oude huizen werden gerestaureerd, maar ook ontstonden er talrijke boulevards en parken. Vele van de tegenwoordige scholen, musea, bibliotheken en ziekenhuizen dateren uit die tijd.

Riddarholmen, een eiland in het centrum van de stad aan het Mälarmeer, heeft de wat strenge uitstraling van een Hanzestad.

Omdat Zweden al honderdvijftig jaar niet meer aan oorlogen deelgenomen heeft, kon Stockholm zich tot een van de mooiste, modernste en in cultureel opzicht meest gevarieerde metropolen ter wereld ontwikkelen. De theater-, tentoonstellings- en museumcultuur dient ver buiten de grenzen van Scandinavië als voorbeeld. Ieder bezoek aan een museum of een tentoonstelling is hier een bijzondere belevenis – ook voor kinderen.

Zo ook op het eiland Djurgården, waar men achter het Noordse Museum de Zweedse cultuur in het klein kan beleven. Skansen, in 1981 gesticht, staat bekend als het eerste openluchtmuseum ter wereld. Tot op heden zijn uit alle delen van Zweden meer dan 150 bouwwerken uit de middeleeuwen tot aan de negentiende eeuw hier naartoe gehaald. Vanaf het hoogste punt van het uitgestrekte complex, de heuvel Soliden, heb je het beste uitzicht op Stockholm.

In de nabijheid ligt onder de daken van een futuristische houten constructie het oorlogsschip 'Wasa', ooit de trots van de Zweedse marine – hoewel het nooit op zee gevaren heeft, want meteen na de tewaterlating verging het in 1628 met man en muis en 64 kanonnen in de haven. De 'Wasa' sliep 333 jaar lang, goed geconserveerd, op de bodem van de Stockholmse wateren, voordat ze in 1961 van 35 meter diepte opgetakeld werd.

KUNST OP DE SCHERENKUST

Een mooie wandeling is vanaf het Grand Hotel, waar Nobelprijswinnaars en staatsgasten in het zicht van de koning hun intrek nemen, langs de bijzondere scherenschepen en het nationale museum naar de ligplaats van de viermaster 'Af Chapman' op het eiland van de kunst, Skeppsholmen. Daar wijzen kunstobjecten op ruime grasvelden de weg. Op Skeppsholmen zijn behalve het museum voor moderne kunst en de academie voor kunst en architectuur ook talrijke ateliers ondergebracht. Maar de langste kunstgalerie ter wereld ligt ondergronds: de metro. Ongeveer honderd metrostations, diep in de rotsen uitgehakt, zijn vormgegeven door enkele wereldbekende kunstenaars.

Op de Segelstorg, midden in het moderne zaken- en winkelcentrum op Norrmalm tussen het Centraal Station en het slotpark Kungsträdgården ligt het cultuurhuis, waarvan de architectuur en de grootte niet bij de omringende banken en warenhuizen achterblijven. Drie grote galerieën tegelijk tonen hier wisselende kunst-, foto-, mode-, design- of multimediatentoonstellingen

Het is moeilijk een keuze te maken uit de vele gezellige restaurants in de oude stadskern.

WITTE NACHTEN IN HELSINKI

Helsinki biedt een unieke, noordse sfeer in een omgeving die zowel door de Russische als Finse stijl beïnvloed is.

BESTE PERIODE

April en mei. Maar vooral juni tot augustus. In juni wordt het niet echt donker. Van half juli tot half augustus is het warmer, zo rond de 28 °C.

TIPS

Het grootste geschiedkundige museum van Helsinki is het Nationaal Museum van Finland, met een enorme collectie die de periode van de prehistorie tot de eenentwintigste eeuw beslaat. De belangrijkste muziekgebouwen van de stad zijn de Finse Nationale Opera, het Finlandia concertgebouw en het Helsinki Muziekcentrum.

TRIVIA

Het is de meest noordelijk gelegen hoofdstad van het Europese vasteland. In Helsinki staan talloze art nouveau gebouwen uit de vroege twintigste eeuw, die sterk beïnvloed zijn door de Kalevala, het Finse nationale epos.

Jean Sibelius (1865–1957) staat bekend als een van de belangrijkste componisten van de twintigste eeuw. Helsinki eert de Finse kunstenaar en zijn unieke muziekstukken met een indrukwekkend monument.

Wie voor zon, zee en gezellig verpozen kiest, denkt niet ogenblikkelijk aan Helsinki. Maar juist deze kenmerken maken de charme van de Finse hoofdstad uit, net zoals de licht Russische sfeer van het stadsbeeld en de overweldigende vriendelijkheid van de bewoners.

In de zomer, als de dagen warm en de nachten lang zijn, speelt het leven zich buiten op straten, binnenplaatsen, aan het water en in de talrijke uitgestrekte parken af. Dan zweeft overal muziek in allerlei stijlen in de lucht – overdag over de Esplanade, de flaneurboulevard aan de haven, uit cultuurcentra, door parken, of 's nachts over de binnenplaatsen van slapende kantoorgebouwen. Op de trappen van de kathedralen zonnen talloze jonge mensen of toeristen die genieten van het fraaie uitzicht op de stad en de haven. Vooral op de kleurige markt in het zuiden van de haven en voor het paleis van de burgemeester en presidentie is de sfeer bijna mediterraan.

Helsinki is een jonge stad. Het huidige grootse aanzien van de stad en de meeste van de neoclassicistische openbare gebouwen zijn pas aan het begin van de negentiende eeuw ontstaan, als eenheid ontworpen door de Duitse architect Carl Ludwig Engel. Want in 1808, toen Russische troepen Finland bezetten, brandde de stad die uit houten huizen bestond, volledig af.

De Zweedse koning Gustav Wasa stichtte Helsinki in 1550, om Reval, het huidige Tallinn, aan de andere zijde van de Finse baai tegenstand te kunnen bieden. Hij bouwde de stad alleen iets noordelijker, namelijk aan de monding van de rivier de Vaanta. Pas in 1640 verplaatste men de stad naar de huidige locatie om een betere toegang tot de zee te hebben.

VESTING TEGEN DE RUSSEN

Steeds weer probeerden de Russen in de vroege achttiende eeuw Helsinki te veroveren. Daarom liet de Zweedse koning Gustav III in 1748 op een scherengroep voor de ingang van de haven de vesting Sveaborg bouwen, de burcht van Zweden. Veel oude militaire gebouwen in de burcht zijn tegenwoordig nog bewoond zijn en de oude kruithuizen omgetoverd in restaurants. Sinds de onafhankelijkheidsverklaring in 1919 heet de burcht Suomenlinna, de burcht van Finland.

In 1808 was het land onder Russisch bestuur gekomen, en in 1812 verlegde tsaar Alexander I de residentie van het grootvorstendom Finland van Abo naar Helsinki. Met de wederopbouw van de afgebrande stad nam ook haar bloei een aanvang. De stad begon zich tot het huidige handels-, industrie- en cultuurcentrum van Finland te ontwikkelen.

Reizigers per trein worden in Helsinki monumen-

taal ontvangen. Het indrukwekkende spoorweggebouw is het hoofdwerk van de Finse architect Eliel Saarinen. Het is tussen 1910 en 1914 gebouwd uit roze graniet in art decostijl. Passagiers per schip zien echter al van verre de stralend witte Lutherse Kathedraal en de rode kathedraal van het Ontslapen der Moeder Gods.

PETERSBURGS CLASSICISME

De machtige koepel van de grote kathedraal met zijn indrukwekkende witte zuilen werd tussen 1830 en 1852 gebouwd. Hoewel het interieur luthers sober is, is de kathedraal de blikvanger van het Senaatsplein in het stadscentrum. Het gehele plein is een gesloten compositie van Carl Ludwig Engel in de stijl van het Petersburgs classicisme. Aan de ene zijde staat het hoofdgebouw van de universiteit, dat beschouwd wordt als het fraaiste bouwwerk van Engel, ertegenover staat het regeringspaleis, vroeger het senaatsgebouw.

Ook de Oespenskij-kathedraal ten noordoosten van de haven toont de sterke invloed van Rusland op de Finse hoofdstad. De architect Alexandr Gornostaev bouwde het orthodoxe godshuis in 1868 in Oud-Russische stijl van rode baksteen met gouden

koepels. In het interieur, dat overvloedig met ikonen is uitgerust, dragen reusachtige granieten zuilen een rijk versierd gewelf.

De opvallendste kerk is echter de rotskerk Templiukio, een van de indrukwekkendste voorbeelden van de moderne Finse bouwkunst. Naar een ontwerp van de architecten Timo en Tuomo Suomalainen holde men een rots uit, die zich midden in een woongebied verheft en twaalf meter hoog is. De wijde, grotachtige rotonde, omgeven door blank, uitgehouwen rots, wordt door een reusachtige koepel van koper en glas overweld. De koepel is het enige gedeelte dat je van buitenaf kunt zien. Vanwege de fenomenale akoestiek, die ontstaat door de rotsformaties, wordt de kerk ook als concertzaal gebruikt.

Concerten, gegeven door de maar liefst drie stedelijke symfonieorkesten, vinden ook in de beroemde Finlandiahal aan het grote meer Töölönlahti plaats. Het concert- en congresgebouw van wit marmer, waarvan de stijl aan het Bauhaus doet denken, is een meesterwerk van de architect Alvar Aalto en werd in 1975 voltooid.

Het centrum van Helsinki vanuit de Zuidhaven gezien. De witte kathedraal troont majestueus boven de stad.

Voor het Louvre heeft de Chinese architect I.M. Pei een moderne glazen piramide opgericht. Het is het nieuwe symbool van Parijs.

LEVENSKUNST IN NICE

Nice is waar de beau monde flaneert over de beroemde Promenade des Anglais aan de Franse Rivière.

BESTE PERIODE

Nice is het hele jaar door aangenaam, maar het drukt in juli en augustus.

TIPS

Het oude centrum is een feest voor gastronomen: de ijssalon op de Place Rossetti heeft 90 verschillende smaken ijs. De vismarkt op de Place St. François is een must, net als de terrasjes rond de Place Charles Felix, die de hele dag door een populaire ontmoetingsplek vormen.

TRIVIA

De heldere lucht en het zachte licht hebben in het verleden vooraanstaande schilders aangetrokken, onder wie Marc Chagall, Henri Matisse, Niki de Saint Phalle en Arman. In de vele musea die de stad rijk is, waaronder het Musée Marc Chagall, Musée Matisse en Musée des Beaux-Arts, wordt hun werk tentoongesteld.

Acht kilometer lang is de kustboulevard van Nice, de Promenade des Anglais.

Met het haar golvend in de wind staat het jonge paar op het balkon van het Negresco, hoog boven de Engelsbaai in Nice. De luxe van het belle époque-hotel met zijn roze koepel vinden ze vanzelfsprekend, zoals anderen zon en wind. Het paar leunt ontspannen over de balustrade en volgt met de ogen een stralend wit schip dat het zeegat uitvaart.

Ach, ze zijn er nog, de rijken en steenrijken, elegant en hautain, waar de stad die door Friedrich Nietzsche een onbeschaamde schoonheid toegedicht kreeg, nu eenmaal niet zonder kan. Ronduit mondain vleit ze zich in de Engelsbaai, laat zich door de zee strelen en door de palmen koelte toevoeren. Nice doet met haar pastelkleurige huizen en het zachte licht aan, alsof de stad aan de Italiaanse kust ligt. Toch kwam Nice na lang aan Italië toebehoort te hebben, pas in 1860 bij Frankrijk en speelt sindsdien de rol van diva van de Grande Nation met gelaten charme.

De beschutte baai lokte ze: de Grieken, die Nice in de vierde eeuw voor Christus als Nikaia ('zegebrengend') gesticht hebben. Rond 14 voor Christus strekten vervolgens de Romeinen begerig de handen naar de stad uit. Zij werden weer gevolgd door de Saracenen, Longobarden en Goten, voordat Nice in 1348 onder het protectoraat van de graaf van

Savoie kwam. Bijna vijfhonderd jaar bleef de havenstad bij het huis van Savoie en kwam pas in 1860 na een referendum weer bij Frankrijk. Als 'Nice' maakte de het onder de nieuwe regering snel carrière, weliswaar minder bij de Fransen, maar veel meer bij de kampioenen in het reizen – de Britten. Ze kwamen – slechts in de winter, uiteraard, want in de zomer werd niet gereisd – en speelden in de gezonde lucht, omgeven door bloemen en palmen dat gezelschapsspel, dat van Nice een legende maakte.

OPMARS DER KALESSSEN

Er werd een coupe gepleegd, toen men van Engelse giften een boulevard aanlegde, die als 'Promenade des Anglais' spoedig de plaats werd van kalessen en koetsen, koninginnen en cocottes, geluksridders en echte barons. Overigens vloeide ook de Krimsekt rijkelijk, omdat de leden van de rijke Russische maatschappij en de adel de 'blauwe kust' ontdekt hadden. Nice werd het bolwerk van het dolce far niente, het genieten en zorgeloze levensvreugde, en is dat tot op de dag van vandaag gebleven.

NIEUWE RIJKEN UIT MOSKOU

Wie op de Promenade des Anglais zit, met de beroemde salade Niçoise voor zich, die combinatie van tomaten, paprika, bonen, radijs, uien, olijven,

knoflook, tonijn, ansjovis en veel olijfolie, ontspant als vanzelf. Want hoewel tegenwoordig het autoverkeer langsaart, en hoewel in plaats van de grootvorsten uit Sint-Petersburg de nieuwe rijken uit Moskou met dollarbiljetten ritselen, blijft de metropool Nice met haar 350.000 inwoners een bijzonder aangename mix van vergane glorie, moderne luxe, gezelligheid en pronkzucht. Acht kilometer lang is de kustpromenade, waar ondanks de moderne fastfood restaurants altijd nog elegante badhuizen staan met een overdadige bloemenpracht en die ogenschijnlijk slordig weggezette stoelen, waarin men de altijd volle stranden als vanuit een loge kan overzien. In het rode avondlicht vervaagt de zee en van de heuvels van de Provence voert een lauwe wind de geur van anjers en mimosa mee.

Sommige bezienswaardigheden van Nice liggen dan ook aan deze promenade, zoals hotel Negresco, dat in 1913 door de Roemeen Henri Negresco als thuis voor 'praal, luxe en overvloed' gebouwd werd, of het Paleis Masséna (nu een museum) met zijn sprookjesachtige park.

Maar je moet ook de oude stadskern van Nice inwandelen, om aan de Cours Seleya met zijn bloemen- en groentemarkt de kwaliteitsrestaurants te ontdekken, die zelfs voor de in gastronomisch opzicht verwende Côte d'Azur iets bijzonders zijn. Heel bezienswaardig is ook de Russisch-orthodoxe kathedraal, die door de met sterren bezette uitorens aan tsaar Nicolaas II doet herinneren. De tsaar wilde dat zijn landgenoten ook in het hedonistische Nice

een eigen godshuis zouden hebben. Maar vooral zijn het de vele musea, waarin men zoals in het Musée Raoul Dufy, in het Matisse-museum of in het museum van moderne kunst op ontdekkingsreis kan gaan. Nice, met haar heuvelige achterland en haar bergen vlak aan de zee, is sinds lang het atelier van schilders en speelt ook nu nog een belangrijke rol als culturele hoofdstad aan de Côte d'Azur.

Square Charles Felix in de oude stad van Nice.

De Fontaine Soleil op de Place Masséna.

BRUGGE IN OUDE GLORIE

Brugge heeft nog steeds de uitstraling van een middeleeuwse handelsstad in gotische en barokke pracht.

BESTE PERIODE

Het hele jaar door aantrekkelijk.

TIPS

Met zijn pittoreske grachten biedt het oude centrum van Brugge een veelzijdige aanblik. Je vindt er winkels met pralines, truffels en kant. Vanuit de dertiende-eeuwse klokkentoren, het beroemdste monument van de stad, speelt het carillon een aantal keer per week melodieën van Bach, Mozart en Verdi.

TRIVIA

Het beeld Madonna met Kind, dat in het transept van de Onze-Lieve-Vrouwekerk te zien is, is waarschijnlijk het enige beeldhouwwerk van Michelangelo dat tijdens zijn leven Italië heeft verlaten. Elk jaar is er door de straten van de stad een processie met de relikwie Het Heilig Bloed van de Tweede Kruistocht.

Het centrum van de oude stadskern is de drukke Grote Markt.

Een druppel bloed van Christus verandert de stad Brugge in een uniek schouwspel: met de Heilig Bloed-processie op Hemelvaartsdag keert de 'Kroon van Vlaanderen' kleurrijk terug naar het eigen verleden. Iets wat overigens niet als een spektakel wordt beschouwd. Brugge wordt beheerst door kerken en kapellen en niet minder dan zeshonderd kleine en grote madonnabeelden sieren de stad.

Het mooiste hebben de Bruggenaren in de middeleeuwen voor onvoorstelbaar veel geld gekocht. Zo is het marmeren beeld 'Madonna met Kind' het enige werk van Michelangelo dat tijdens het leven van de kunstenaar Italië verlaten heeft. Nu roept het weemoed op in de Onze-Lieve-Vrouwekerk met haar rijkelijk versierde torens.

Brugge werd altijd al dwepend 'die scone' genoemd. En met zoveel gotische en barokgebouwen in zo'n kleine stad is het geen wonder dat er jaarlijks zo'n 7 miljoen bezoekers zich op de straten en pleinen vergapen aan alle pracht.

ZEGENRIJKE STORMVLOED

Als een zwerm bijen komen ze op de markt met zijn enorme stadhuis af, beklimmen de Belfried

en genieten vanaf de balustrade van het uitzicht op stad en land, bewonderen het raadhuis met de gotische façade en brengen uiteindelijk een bezoek aan de Heilige Bloedkapel. Maar het zijn vooral de musea die de rijkdom van Brugge demonstreren. Als eerste het Groeninge-museum, waarin de Nederlandse schilderkunst bijzonder rijk vertegenwoordigd is. Dan het Memling-museum in het St. Janshospitaal en het Gruuthuse-museum met zijn sculpturen, spitsen en aardewerk, ondergebracht in een van de best bewaard gebleven gotische huizen.

De rijkdom van Brugge is vooral ontstaan door koele berekening, diplomatisch talent en een flinke dosis geluk. Want pas een stormvloed bracht Brugge in de twaalfde eeuw zo dicht bij de zee dat de stad via een zeearm en een kanaal met grote schepen bereikt kon worden. Met de handel in wijn en linnen bloeide Brugge op tot het machtigste handelscentrum van de toenmalige wereld, en de zaken 'met de droge wissels' bleken zo winstgevend te zijn dat de beurs ook tegenwoordig nog de naam draagt, die op de ontmoetingen van de middeleeuwse financiële goochelaars in het huis van de familie Van Buerse teruggaat. De Bourgondische hertogen met

hun uitgesproken zin voor esthetiek kozen het veelgeprezen Brugge dan ook tot hun hoofdresidentie, toen Vlaanderen in 1384 bij de Bourgondische Nederlanden werd gevoegd.

Een goede eeuw lang kon Brugge zich spiegelen aan de Bourgondische glans, voordat het van het toneel werd afgevoerd. Antwerpen nam steeds meer de leiding van de handelsmacht op zich en toen Brugge's toegang tot zee ook nog verzandde, resteerde de stad slechts verarmde schoonheid. Dat het Brugge eeuwenlang aan geld ontbrak voor stadsvernieuwing, is tegenwoordig een groot geluk: alleen zo kon een stadskern behouden blijven, die kunstkeners, maar ook fijnproevers en kroegtijgers aantrekt als een magneet.

Bier en bidden paste in Brugge altijd al bij elkaar, en zo is de stad met de prachtige paleizen ook een bolwerk van pintjes en stille restaurantjes. De toerist beleeft Brugge vanaf het water, als hij in een boot langs de elegante gevels glijdt, maar de echte liefhebber gaat te voet en ontdekt daarbij ook het dagelijkse uiterlijk van de gevierde diva: de kleine straatjes onder de wallen of het Begijnhof, dat je men het beste 's avonds kunt bezoeken. Want dan heerst in het middeleeuwse woningcomplex, in de

dertiende eeuw voor vrome vrouwen aangelegd – tegenwoordig een benedictijnenklooster voor vrouwen – een vrede, die overgaat op de bezoeker.

DE VOORDELEN VAN DE WINTER

Verder loopt de weg naar de vismarkt, de in 1820 gebouwde hal met de sierlijke zuilen waar alle vruchten van de nabije zee worden aangeboden. Hier staan de huisvrouwen met hun kritische blik, terwijl voor hun ogen de kleine gerechten door handelaars in ijzeren pannen dampend worden bereid.

Brugge kan het best in de winter bezocht worden, als de vismarkt op z'n mooist is, maar ook omdat je dan met de gouden avondschemering wordt verwend, met eenpansgerechten en knappende haarden. In de winter raak je ook veel eerder aan de praat met de Bruggenaars, die uitrusten van de zomerse drukte. Dan drinken we een glaasje met ze en proosten we op de terugkeer van de toeristen in de lente, wanneer we ook weer van de narcissen in het Begijnhof kunnen genieten.

De historische oude stadskern van Brugge wordt doorsneden door kanalen.